

Predmet C-555/21

**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda**

Datum podnošenja:

9. rujna 2021.

Sud koji je uputio zahtjev:

Oberster Gerichtshof (Austrija)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

19. kolovoza 2021.

**Tužitelj (zapravo druga stranka u revizijskom postupku pred Oberster
Gerichtshofom):**

Verein für Konsumenteninformation

Tuženik (zapravo podnositelj revizije pred Oberster Gerichtshofom):

UniCredit Bank Austria AG

Predmet glavnog postupka

Ugovori o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine –
Prijevremena otplata iznosa kredita – Razmjerno smanjenje kamata koje treba
platiti dužnik i troškova koji ovise o trajanju ugovora, ali ne i troškova koji ne
ovise o trajanju ugovora

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Tumačenje prava Unije, članak 267. UFEU-a

Prethodno pitanje

Treba li članak 25. stavak 1. Direktive 2014/17/EU Europskog parlamenta i
Vijeća od 4. veljače 2014. o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na
stambene nekretnine i o izmjeni direktiva 2008/48/EZ i 2013/36/EU i Uredbe
(EU) br. 1093/2010 tumačiti na način da mu se protivi nacionalni propis kojim se

predviđa da se u slučaju da dužnik izvrši pravo na djelomičnu ili potpunu otplatu iznosa kredita prije isteka ugovorenog razdoblja razmjerno smanjuju kamate koje dužnik treba platiti i troškovi koji ovise o trajanju ugovora, dok ne postoji odgovarajući propis za troškove koji ne ovise o trajanju ugovora?

Navedene odredbe prava Unije

Članak 4. i članak 25. stavak 1. Direktive 2014/17/EU

Članak 3. i članak 16. stavak 1. Direktive 2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ

Navedene nacionalne odredbe

Hypothekar- und Immobilienkreditgesetz (Zakon o hipotekarnim kreditima i kreditima koji se odnose na nekretnine, u daljnjem tekstu: HIKrG) (u verziji koja je bila na snazi do 31. prosinca 2020.): članak 20. Prijevremena otplata

(1) Dužnik ima pravo, koje može ostvariti u bilo kojem trenutku, djelomično ili u potpunosti otplatiti iznos kredita prije isteka ugovorenog razdoblja. Prijevremena otplata cjelokupnog iznosa kredita i kamata smatra se otkazivanjem ugovora o kreditu. U slučaju privremene otplate kredita kamate koje dužnik treba platiti smanjuju se u skladu s na taj način smanjenim nepodmirenim iznosom i, po potrebi, u skladu s time skraćenim trajanjem ugovora; troškovi koji ovise o trajanju ugovora razmjerno se smanjuju.

Članak 16. stavak 1. Verbraucherkreditgesetzes (Zakon o potrošačkim kreditima, u daljnjem tekstu: VKrG)

Članci 28. i 29. Konsumentenschutzgesetzes (Zakon o zaštiti potrošača, u daljnjem tekstu: KSchH)

Kratak prikaz činjenica i postupka

1. Tužitelj je udruga za zaštitu interesa potrošača. Tuženik je kreditna institucija i u svojim odnosima s potrošačima u vezi sa sklapanjem ugovora o kreditu osiguranih hipotekom koristi se standardnim obrascima ugovora, u kojima se pod točkom „prijevremena otplata” uređuje dužnikovo pravo na prijevremenu otplatu kredita te smanjenje kamata koje taj dužnik treba platiti i troškova koji ovise o trajanju ugovora, ali ti obrasci ugovora sadržavaju sljedeću odredbu: „Pojašnjava se da se troškovi za obradu, koji ne ovise o trajanju ugovora, ne nadoknađuju, čak ni razmjerno.”
2. Udruga je protiv kreditne institucije podnijela tužbu Handelsgerichtu Wien (Trgovački sud u Beču, Austrija) kojom je zahtijevala da ta institucija prestane

primjenjivati tu odredbu i da se presuda objavi. Prvostupanjski sud odbio je tužbeni zahtjev i prihvatio je tuženikov zahtjev za objavljivanje presude kojom se tužba odbija. Međutim, Oberlandesgericht Wien (Visoki zemaljski sud u Beču, Austrija) u cijelosti je prihvatio žalbu udruga koja je tužitelj i tužbu. Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud, Austrija) sada mora odlučiti o tuženikovoju reviziji podnesenoj protiv odluke o žalbi kojom se zahtijeva potvrđivanje prvostupanjske presude.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 3 Tužitelj ističe da je ugovorna odredba protivna članku 25. stavku 1. Direktive 2014/17/EU o ugovorima o potrošačkim kreditima koji se odnose na stambene nekretnine (u daljnjem tekstu: Direktiva 2014/17), u skladu s kojim potrošač u slučaju prijevremene otplate ima pravo na sniženje ukupnih troškova kredita, a takvo sniženje sastoji se od kamata i troškova za preostalo trajanje ugovora. Što se tiče u biti istovjetne odredbe članka 16. stavka 1. Direktive 2008/48/EZ (u daljnjem tekstu: Direktiva 2008/48), Sud Europske unije u svojoj je presudi od 11. rujna 2019, Lexitor (C-383/18, EU:C:2019:702), odlučio da treba sniziti i troškove koji ovise o trajanju ugovora kao i troškove koji ne ovise o trajanju ugovora. Tu sudsku praksu također treba primijeniti na hipotekarne kredite i kredite koji se odnose na nekretnine. Odredba članka 20. stavka 1. austrijskog HIKrG-a, kojom se prenosi Direktiva 2014/17, temeljila se na odredbi članka 16. stavka 1. austrijskog VKrG-a, koja je donesena prilikom prenošenja Direktive 2008/48, i tim se odredbama isto tako za slučaj prijevremene otplate predviđalo razmjerno smanjenje kamata koje dužnik treba platiti i troškova koji ovise o trajanju ugovora, ali nije ništa navedeno u pogledu troškova koji ne ovise o trajanju ugovora. Obje odredbe treba tumačiti u skladu s direktivom u smislu prethodno navedene presude Suda na način da treba smanjiti i troškove koji ne ovise o trajanju ugovora.
- 4 Tuženik je prigovorio da je navedena presuda donesena samo u pogledu Direktive 2008/48 i da se ne primjenjuje na stambene kredite i kredite koji se odnose na nekretnine. Iako su odredbe direktiva i zakona kojima se one prenose gotovo istovjetne, treba ih razlikovati u direktivama zbog posebnosti hipotekarnih ugovora i s obzirom na različitu definiciju ukupnih troškova kredita. U slučaju hipotekarnih kredita i kredita koji se odnose na nekretnine znatno su veći troškovi koji ne ovise o trajanju ugovora. Stoga presuda Lexitor ne utječe na ugovornu odredbu. Čak i ako se na to drukčije gleda, članak 20. stavak 1. HiKrG-a zbog svojeg jasnog teksta i jasne volje zakonodavca ne može se u tom smislu tumačiti u skladu s direktivom jer nije riječ o neplaniranoj nepotpunosti.

Kratak prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 5 Protiv odluka Oberster Gerichtshofa (Vrhovni sud) prema nacionalnom pravu nema pravnog lijeka (članak 267. UFEU-a). Prema sudskoj praksi Suda, nacionalni sud pred kojim se vodi postupak treba u ovom slučaju u načelu

ocijeniti i potrebu za prethodnom odlukom i relevantnost pitanja koja treba uputiti Sudu i koja se odnose na pravo Unije. Ovo vijeće koje donosi odluku ne slaže se s mišljenjem žalbenog suda da je tumačenje članka 25. Direktive 2014/17 toliko jasno da treba uzeti da je riječ o *acte clair*.

- 6 Sud je u točki 36. presude Lexitor presudio da članak 16. stavak 1. Direktive 2008/48 treba tumačiti na način da pravo potrošača na sniženje ukupnog troška kredita u slučaju prijevremene otplate kredita uključuje sve troškove nametnute potrošaču. Cilj Direktive jest osigurati visoku razinu zaštite potrošača (t. 29.). Uključivanje troškova, koji ne ovise o trajanju ugovora, u smanjenje ukupnih troškova ne dovodi vjerovnika u nepovoljniji položaj jer se člankom 16. stavkom 2. Direktive 2008/48 predviđa njegovo pravo na kompenzaciju za moguće troškove izravno povezane s prijevremenom otplatom. Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, postoje i argumenti koji idu u prilog tumačenju članka 25. stavka 1. Direktive 2014/17 na temelju kriterija iz presude Lexitor kao i argumenti protiv toga:
- 7 U prilog tumačenju u smislu presude Lexitor ide prije svega okolnost da je tekst članka 16. stavka 1. Direktive 2008/48 i članka 25. stavka 1. Direktive 2014/17 u drugoj rečenici gotovo istovjetan. Cilj Direktive 2008/48, koji se odnosi na to da se osigura visoka razina zaštite potrošača, primjenjuje se i u pogledu Direktive 2014/17.
- 8 Međutim, postoje i bitni razlozi koji ne idu u prilog takvom tumačenju: u skladu s člankom 2. stavkom 2. točkama (a) i (b) Direktive 2008/48, koja je donesena već 2008., ta se direktiva nije primjenjivala na ugovore o kreditu osigurane hipotekom ili nekim sličnim instrumentom osiguranja koji se obično upotrebljava u dotičnoj državi članici za nepokretnu imovinu ili osigurane pravom u vezi s tom nepokretnom imovinom i na ugovore o kreditu čiji je cilj steći ili zadržati vlasnička prava nad zemljištem ili na postojećoj ili projektiranoj građevini. Stoga je primjena članka 16. stavka 1. Direktive 2008/48 na prijevremenu otplatu takvih kredita koji se odnose na nekretnine oduvijek bila isključena. Direktivom 2014/17, donesenom tek 2014., uređeni su prvi put određeni aspekti zakona i drugih propisa država članica o ugovorima koji obuhvaćaju potrošačke kredite koji su osigurani hipotekom ili se na drugi način odnose na stambene nekretnine (članak 1. Direktive 2014/17). Jedna od posebnosti ugovora o hipotekarnim kreditima i kreditima koji se odnose na nekretnine jest također da je ta vrsta ugovorâ o kreditu obično povezana s čitavim nizom troškova koji ne ovise o trajanju ugovora i na čiji iznos kreditna institucija teško može utjecati, a koji uopće ne postoje u „jednostavnim” ugovorima o potrošačkim kreditima koji su obuhvaćeni Direktivom 2008/48. Budući da u skladu s definicijom iz članka 4. točke 13. Direktive 2014/17 „ukupni trošak kredita za potrošača” uključuje i jednokratne naknade za procjenu, upis hipoteke u zemljišne knjige ili ovjeru potpisa, koji obično nastaju u pogledu takvih ugovora, ali ih vjerovnik konačno u ekonomskom smislu uopće ne prima, sud koji je uputio zahtjev smatra da nije isključeno tumačenje članka 25. stavka 1. Direktive 2014/17 na način da se time za područje kredita koji se odnose na nekretnine ne smije propisati pravo na smanjenje

troškova koji ne ovise o trajanju ugovora. Interesi zaštite potrošača ne utječu na takvo tumačenje jer upravo vjerovnikova obveza da nadoknadi takve troškove koji ne ovise o trajanju ugovora u smislu članka 25. stavka 3. Direktive 2014/17 može dovesti do kompenzacije troškova koji su mogli nastati na temelju toga i koji su izravno povezani s prijevremenom otplatom kredita.

- 9 Odluka suda koji je uputio zahtjev ovisi o odgovoru na pitanje upućeno Sudu Europske unije. U slučaju niječnog odgovora na pitanje, ugovorna odredba koju je koristio tuženik odgovara pravnoj situaciji koja je vrijedila do 31. prosinca 2020., tako da njezina primjena ni u kojem slučaju ne može opravdati tuženikovu obvezu koja se odnosi na prestanak primjene odredbe. Međutim, u slučaju potvrdnog odgovora, Oberster Gerichtshof (Vrhovni sud) treba odgovoriti na pitanje može li se članak 20. stavak 1. u staroj verziji HIKrG-a tumačiti u skladu s direktivom, i potrebi, na koji način.

RADNI DOKUMENT